כג: המביא גט פרק שני גיטין

אין העבד נעשה שליח בו'. וא"ת ומתניתין ליתני עבד וכל שכן עובד כוכבים ולגיסא דאמר ר' יוחנן לעיל מן זו אין תורה ניתא דנקט עובד כוכבים למידק דלענין כתיבה אפילו עובד כוכבים כשר אבל להך לישנא דמוקי ר' יוחנן כר"מ קשה מהך דר' יוחנן דהכא

מכלל דעבד כשר [6]אמר רב אסי אמר רבי יוחנן [א]אין העבד נעשה שליח לקבל גט לאשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין מתקיף לה ר' אלעזר טעמא במילתא דליתיה הא במילתא דאיתיה כשר והא עובד כוכבים והא כותי דאיתנהו בתורת תרומה דנפשייהו דתנן [ב]העובד כוכבים והכותי שתרמו משלהם תרומתם תרומה ותנן [ג]עובד כוכבים שתרם של ישראל אפי' ברשות אין תרומתו מאי טעמא לאו משום דכתיב [ד](אתם) [ו]גם אתם מה אתם ישראל אף שלוחכם ישראל [ז]אמרי דבי ר' ינאי לא [ח]מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ואע"פ ששינוהו [ט]הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עוברה זכתה לו מאי אם היתה עוברה זכתה לו כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר ר' יוחנן תרתי אמר [י]נראים דברים [יא]שהעבד מקבל גט לחבירו מיד רבו של חבירו אבל לא מיד רבו שלו ואם לחשך אדם לומר זו הלכה שנויה אם היתה עוברה זכתה לו אמור לו שני גדולי הדור פירשו את הדבר ר' זירא ור' שמואל בר רב יצחק חד אמר הא מני רבי היא דאמר [יב]המשחרר חצי עבדו קנה וחד אמר מאי טעמא דרבי בהא קסבר [יג]עובר ירך אמו הוא ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה: **מתני'** [יד]אף הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גיטה ממדינת הים ואע"ג דעלייהו סמכינן דגריסות ליתר כפני נכתב וכפני נחתם (ובמות קיז וכערי"ן שם כה.). **שהכתב** מוכיח. ולאו עלה סמכינן כל כך (שם כה.) וסמכינן לעיקר כתבה (שם קיז.). **אשה נאמנת להביא גיטה.** ממדינת הים ואע"פ שגרימים אנו לומר פיה שאמר כפני נכתב ונחתם, דאפילו אדם כשר הגיעו לידיך לומר כן (שם קכב.).

מכלל דעבד כשר. וכי היכי דכשר להכאה להיות שליח להתגרש[ט] כך כשר לקבלה להיות שליח להתגרש שאין חילוק טעם ביניהם: **הא במילתא דליתיה.** כגון תרומה שאסור לעבד לאכול טבל ואם יש לו טבל שניתן לו ע"מ שאין לרבו רשות בו מפריש תרומה הימנו ותרומתו תרומה דעבד כאשה בכל מצות ואימא נמי דכשר להיות שליח לתרוס: **שתרמו את שלהן תרומתן תרומה.** ואסורה לזרים דסבר אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מקדושת מעשרים. והקדש העובד כוכבים הקדש כדלפי' (חולין דף יג.): מאיס אישם[ט] לרבות את העובדי כוכבי' שנודרים נדרים ונדבות כישראל: **אפילו כרשותו.** של ישראל שעשאו שליח אין תרומתו תרומה: **מאי טעמא.** אינה תרומה: **לאו משום.** דשליחות דתרומה דכתיב כן תרימו גם אתם ודרשינן מדמאי למכתב אתם וכתב גם אתם לרבות שלוחכם ואיתקש שליח לשולחו בהאי קרא למימר דמה אתם בני ישראל אף שלוחכם ישראל ומהאי מיעוטא איכא למעוטי נמי לעבד שתרם את של ישראל כרשות: **לא מה אתם בני ברית.** מהולים ונכלו בברית מצות: **אף שלוחכם בני ברית.** לאפוקי עובד כוכבים אבל עבד בן ברית הוא דכתיב (דברים כט) ממוטב עליך וגו': **ואף ע"פ ששינוהו.** בברייתא נמס' תמורה האומר לשפחתו הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עוברה זכתה לו לעובר בקבלת גט זה להיות משוחרר: **מאי אם היתה עוברה.** מה ענין שחרור אצל גט אשה דקאמר אע"פ ששינוה הא ולאי בתורת שחרור איתיה: **ר' יוחנן פריאי אמר.** תדא הא דגט אשה ועוד אחריתי ואמילתא אחריתי קאמר אע"פ והיינו מילתא אחריתי נראין דברים שהעבד מקבל גט שחרור לחבירו: **מיד רבו של חבירו.** שאין רבו שלו דכיון דעבד איתיה בתורת שחרור שליח נמי מלי מיהוי: **אבל לא מיד רבו שלו.** אם שניהם של איש אחד דיד עבד כיד רבו דמי וכשמקרו גט בידו לא יצא גט מרשותו. ואע"ג דעבד מקבל גט לעצמו התם הוא דגיטו וידו כאין כאחד דשחרורא דידיה הוא אבל לאחרים לא: **מתני'** אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה חמותה וצרתה ויבמתה וכת בעלה מה בין גט למיתה שהגט כתב מוכיח: האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שהיא

העובד כוכבים והכותי שתרמו בו'. פי' בקונטר' דקסבר אין קנין לעובד כוכבים ונראה לר"י דאפילו למ"ד יש קנין משכחת לה כשגלה שליש ביד ישראל וקנה ממנו עובד כוכבים ולא מיפטר מטעם לוקח דתבואת זרעך קרינא ביה כיון שגדלה הרכה ביד עובד כוכבים אי נמי כשזרעה העובד כוכבים ומכרה לישראל וגדלה שליש וחזר וקנאה ממנו ועוד דפי' ר"ת בספ"ק דבכורות (דף יא: ד"ה טבלים) דלא מיפטר לוקח היכא דלקח קודם שנתמרת אי נמי במכר שדה מישראל חייב הגדל בו בתרומה ואפי' יש קנין לעובד כוכבי': **תרומתו** תרומה. והא דאמרי' בזבחים בפ' ג"ש (דף מה.) ופ"ק דתמורה (דף כ:) דקדשי עובדי כוכבים אין בהן משום מעילה ומפרש טעמא משום דילפינן מט מט מתרומה ובתרומה כתיב בני ישראל אתיא כי' שמעון דפליג הכא בסיפא וכרים פרק שני דקידושין (דף מא:) מייתי לה: **ותנן** עובד כוכבים שתרם את של ישראל בו'. הוה מלי לשנויי לתמיא כרבי שמעון דסבר דליתא בתרומה דנפשיה בפרק שני דקידושין (דף מא:) אלא דעדיפא מייתי מטעי: **מה אתם בני ברית.** וא"ת דנפ"כ דקידושין (נז"ס) משמע דלרבי שמעון לא איצטריך ליה למילדים מה אתם בני ברית ומוקי לה לדרשא אחריתי וא"כ לדידיה מנא לן הא דקי"ל בכל דוכתי דעובד כוכבים לאו בר שליחות הוא לענין זביה וכרתי בפ' איזהו נשך (כ"מ דף עא:) וי"ל דמ"מ כיון דדרשי' שליחות מתרומה מגם אתם ומינה ילפינן בעלמא מסתמא דלא מרבינן בעלמא אלא דומיא דאתם: **מאי טעמא** דרבי גרסי'. ולא גרסי' דר' יוחנן דבהעדל (יבמות דף עח.) סבר ר' יוחנן דעובר לאו יורך אמו הוא וכן מוכח סוגיא התם: **ונעשה** כמי שהקנה לה אחד מאבריה. תימה לר"י היתה עוברה איך זכתה לו אע"ג דיכך אמו הוא כיון דיכה היא ביד רבה שלא שיתבר אלא העובר ואפילו שיתבר כולה חוץ מידה לא הוה לה לזכות לו דכשמשתבר כולה יש לה כח לזכות משום דגיטה וידה נאין כאחד כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (דף כג.):

אדרבה אפבא מיסתברא. ורב יוסף סבר דמ"מ [ז]יכולה לקלקלה כתו"ל ע"י עדים ולאיה שלא לה הגט: והא מתכוונת לך שתתקלקל: **כחולה לארץ.** שהגריכה לומר בפני נכתב דמיתה לא מהימנין ואגט מהימנין: **גמ' בארץ.** שאינה גריכה לומר בפני נכתב: **דאי אפי' בעל מערער.** ואמר לא כתבתי: **משגחינן ביה.** שהרי לא נתקיים בגרים דין ואיכא למימר שזו יכולות לקלקלה וכל זמן שאינן יכולות לקלקלה הרי הן נאמנות בכל הנשים והימנה רבון כבי תרי ברין כל שליח: תניא כותיה דאביי דמוקי מתני' בחו"ל. ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' עקיבא אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה זו שנאמנת לומר מת בעלה אינו דין שנאמנת להביא גיטה וממקום

ומערער משגחי' ביה איכא למימר לקלקולה מכוונו ולא מהימני ושמא הם זיפוהו וכתבו אותו כדי לקלקלה אבל בחו"ל יוחנן נראין הדברים שהעבד מקבל גט שחרור לחבירו מיד רבו של חבירו שאינו רבו שלו שלא היו שניהם עבדים לרב אחד דכיון דעבד איתיה בתורת שחרור שליחא נמי מצי אבל לא מיד רבו שלו אם שניהם של איש אחד דיד עבד כיד רבו דמיא וכשמסרו בידו לא יצא גט מרשותו דדמי כאילו מתנה בחיבתו ואע"ג דעבד מקבל גט לעצמו התם הוא דגיטו וידו באין כא' דשחרורא דידיה הוא אבל לאחרים לא: **מתני'** אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה חמותה וצרתה ויבמתה וכת בעלה מה בין גט למיתה שהגט כתב מוכיח: האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שהיא

עין משפט נר מצוה

צ א מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה ו [ופ"ג מהל' טוש"ע אה"ע כ] סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ"ז סעיף נא:

צא ב מיי' פ"ד מהלכות תרומות הל' טו [טוש"ע יו"ד סימן שלח סעיף מד]:

צב ג מיי' שם הל' כ:

צג ד מיי' שם הל"א [ופ"ג מהל' אישות הי"ז] ופ"ב מהל' שלחן הל' ח סמג עשין פג טוש"ע מ"מ סי' קפח סעיף ח:

צד ה מיי' פ"ו מהל' עבדים הלכה ח טוש"ע יו"ד סימן רסז סעיף נה:

צה ו מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמב סעיף ח:

צו ז מיי' שם הל' כג טור ש"ע שם סעיף יג:

צז ח מיי' שם הל' כ:

צח ט מיי' שם והלכה ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:

תורה אור השלם

ו. כן תרימו גם אתם תרומת יי מכל מעשרתיכם אשר תקחו מאת בני ישראל ונתתם ממנו את תרומת יי לאהרן הכהן:

במדבר יח כח

תוספות רי"ד

אמר רב אסי אמר רבי יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה לא שליח שליח להולכה ולא שליח לקבלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ומתני' דקתני נכרי לאו למעוטי עבד דעבד וכרי לענין גיטין וקידושין שוין הם וראיתי כתוב במקצת ספרים עבד דעלמא דלאו דידיה ולאו דידה ולכאורה נ"ל דהיא גירסא יפה דדוקא עבד דעלמא לא חזי למיהוי שליח לא לקבלה ולא להולכה אבל עבד דאשה הוי שליח לקבלה דיד עבד כיד אשה דמיא וכשקבלו העבד כאילו קבלתו האשה ועבד דאיש נמי הוי שליח להולכה דידו כיד רבו דמי וכשנותנו לאשה כאילו רבו נתנו לה אבל לאו מילתא היא דאע"ג דאמרי' דעבד כיד רבו דמיא לא שיהא שלוחו אלא כחצירו דומה ואילו שם הבעל הגט בחצירו ואמר לאשה טלי גיטיך מחצרי כלום היא מגורשת גם מיד עבדו נמי אינה מגורשת. ועבד דאשה כחצירה דמי וקי"ל חצר מהלכת לא קנה אך אם היה כפות ואשה עומדת בצדו דומיא דחצירה דבעי' והיא שעומדת בצד חצרה כדאמרי' לקמן בפרק הזורק הוא דהויא מגורשת אבל שתאמר לו האשה קבל לי גיטי בלא כפות ובלא שתעמוד בצדו בתורת שליח אינה מגורשת הלכך גירסא משכשתא היא דבכל עבד אמרי' דאינו נעשה שליח לא לקבלה ולא להולכה ואפילו בעבד דידה. אי"ר

מסורת הש"ס

ל) קדושין מא:, כ) שם מא: תרומות פרק ג משנה ט, ג) שם פ"ש מ"ש [שם קנ:], ד) [נראה כמיותר], ה) קדושין מא:, ו) תמורה כה., ז) שם כה: ע"ש קדושין כג:, ח) תמורה כה: ע"ש לקמן מא:, ט) [חולין מח. וש"נ], י) [לקמן מב.], כ) יומא כה. קח., ל) לע"ל פ. לקמן מב:, מ) [תוספ' פ"ב] יומא ככ., נ) [גרס רש"ז], ס) [לקמן מז.], ע) [ויקרא כב], פ) [לף קח.], צ) [ל"ל יכולים],

מוסף רש"י

שתרמו משלהם תרומתם תרומה. ליתמר לגרים, דקסבר אין קנין לעכו"ם בא"י להפקיע, ומיהו עכו"ם אינו פוטר מן המעשרות, ומנמנות (מב.), יליף לה לעתמא מדגנך דגנך מרי זימני, למעוטי דיינו בגרים ואין משעה אחר מיעוטא אלא לרבות (לדושין מא.). **אם** היתה עוברה זכתה לו. ויאלא כולה לחירות (תמורה כה.). **מיד רבו של חבירו.** שאינו רבו שלו, לענני הכוח בגרה יש לו יד לעבד זה שהוא שליח לקבל את הגט, הואיל וחב אינו רבו (שם כה.). **אבל לא מיד רבו שלו.** אם הוי שניהם של איש אחד (קדושין כג.) שניהם עבדים לאיש אחד ואין מכירי מעשחרר, שהרי הרב לא הסליק גט הבאחרר מידו, דהואיל ונתנו לעבדו כמי שנתנו בתפיסתו דמי (תמורה כה.). **המשחרר חצי עבדו קנה.** לאיש ומיו מלוי כן חורין ואע"פ שלא שחררו כולו יש לו יד לקבל את גיטו, דגיטו וידו כאין כאחד (שם). **נאמנות להביא את גיטה.** ממדינת הים ואע"ג דעלייהו סמכינן דגריסות ליתר כפני נכתב וכפני נחתם (יבמות קיז וכערי"ן שם כה.). **שהכתב** מוכיח. ולאו עלה סמכינן כל כך (שם כה.) וסמכינן לעיקר כתבה (שם קיז.). **אשה נאמנת להביא גיטה.** ממדינת הים ואע"פ שגרימים אנו לומר פיה שאמר כפני נכתב ונחתם, דאפילו אדם כשר הגיעו לידיך לומר כן (שם קכב.).

תוספות רי"ד (המשך)

צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם: פי' ביבמות בהאשה שלום מפרש למה אלו הנשים שונאות אותה ומתכוונות לקלקלה ובעבור זה אינן נאמנות לומר מת בעלה אבל לגבי גט שכתבו מוכיח והוא ראיה בידם שהבעל נתנו להן הן נאמנות ולכולהי האי לא חיישינן שמא הם זייפוהו וכתבוהו שאפילו אם הם זייפו הרי הן מתקיימות אותו ראי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה כדאמרינן א"כ לא יכולו לקלקלה ומ"ה הן נאמנות: והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה ואסיק אבי בארץ שאינן צריכין לומר כלום ואי אתי בעל